

גליון ל' תשע"ד
שנה ג'

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה לישועות קליין על השיטה לשיחיתות בתורה

סיפורי חז"ל

לשמור על כספי יתומים

יתומים רבים היו מפקידים את חסכוניותיהם בביתו של הרב אבא, אביו של האמורא שמואל. כאשר הוא נסתלק לבית עולמו, באו היתומים לשמואל בבקשה שישב להם את כספם. שמואל, שלא ידע היכן נמצא כספם של היתומים, עשה את דרכו לבית הקברות. אמר שמואל למתים: "אני מחפש נפטר בשם אבא", אמרו לו המתים: "יש כאן הרבה אנשים בשם זה". השיב להם שמואל: "אני מחפש אדם בשם אבא, בנו של אבא ואביו של שמואל. כשפגש בסופו של דבר את אביו, שאל אותו היכן נמצאים כספי היתומים. אביו הורה לו לגשת אל החדר בו נמצאת אמת הרחיים ששימשה לטחינת קמח, שם הוא ימצא שלוש שכבות. "בשכבה העליונה והתחתונה נמצא הכסף שלנו, ואילו באמצעית נמצא כספם של היתומים" הוא אמר. "מדוע עשית זאת?" שאל שמואל, ואביו השיב: "אם יבואו הגנבים, הם יגנבו מהשכבה העליונה, אם השחות הממושכת בקרקע תזיק לכסף, היא תזיק לשכבה התחתונה, כך כספנו אולי יינזק, אבל כספם של היתומים תמיד יישאר בשלמותם.

פרשת השבוע

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ו' - ו')

פעם הגיע הרה"ק רבי יוסף מקשאנוב זיע"א בן הרה"ק רבי דוד מקשאנוב זיע"א מבית חותנו לבית זקנו הרה"ק בעל "דברי חיים" מצאנו זיע"א, עודנו עומד בחדר החיצון אמר לנוכחים דברי תורה ששמע מחותנו, יצא ה"דברי חיים" לחדר החיצון, קרא לו ושאל אותו: מה הוא מדבר? ענה שאומר דברי תורה בשם חותנו. אמר ה"דברי חיים": הארץ וואס איז תורה (שמע מה היא תורה) אש א פייער, תמיד שטענדיג, תוקד זאל פלאקערן, על המזבח אויפן הארץ, לא תכבה עם זאל נישט פארלאשן ווערן, והוסיף, אפילו מיד אחר עבירה חמורה כלומר לבל להתייאש.

ואש המזבח תוקד בו (ו' - ב')

מסופר על הרה"ק בעל ה"חידושי הרי"ם מגור זיע"א, שבחן פעם את נכדיו בפרשת השבוע, וכשתירגם לייב"ל הקטן לידיש את הכתוב "ואש המזבח תוקד בו", והדגיש את המלה "בו", שאלו הסבא, במי? השיב לייב"ל: באהרן הכהן, אש הקודש צריכה להיות יוקדת בכהן תמיד, התרגש ה"חידושי הרי"ם"

מהפירוש המקורי של נכדו הקטן, ובתום דבריו חיבקו וקרא באוזני הנוכחים, מובטחני בנכדי זה שיהא מורה דרך לישראל בהפצת תורה ובעבודת הבורא, ואומנם ברבות הימים נתקיימו דברים אלה של בעל "חידושי הרי"ם" וכשגדל ליב"ל ישב על כסא קדשו של סבו הגדול, הלא הוא הרה"ק רבי יהודה לייב מגור בעל "שפת אמת" זיע"א.

ויעש אהרן ובניו את כל הדברים (נ"ח - ל"ו)

אומר רש"י: להגיד שבחן שלא הטו ימין ושמאל. מסופר: יום אחד פנה הגה"ק ה"החתם סופר" זיע"א אל אחד המתפללים וביקש ממנו שיעבור לפני התיבה, אך הלה העמיד פנים של עניו כביכול, משך בכתפיו ונרתע כמי שאינו ראוי לכבוד גדול כל כך. אמר לו ה"החתם סופר": על הפסוק "ויעש אהרן ובניו" אומר רש"י "שלא הטו ימין ושמאל", כלומר: הם לא משכו בכתפיהם ימין ושמאל מרוב ענווה, ולא העמידו פנים כמי שאינם ראויים לכך, אלא משנצטוו לעשות, קמו ועשו, סיים "החתם סופר" ואמר: ענווה יותר מדי אף היא מין גאוה נחשבת.

זמני השבת

זמני יציאת השבת:

ירושלים: 6:24 ת"א: 6:25 ר"ת: 7:01

זמני כניסת השבת:

ירושלים: 5:11 ת"א: 5:26

פרשת צו - זכור

פורים סרסוגה

הם נושאים נרתיקים ריקים, את גווילי הקלף של ספרי התורה הם משאירים בבית הכנסת. הם גונבים את דעתך ושמים אותך ללעג וקלס."

לשמע הדברים הללו התרגו המלך מאוד וחמתו בערה בו. מרקוס החליט לנצל את שעת הכושר, והציע למלך שיבדוק את הנושא, ואחר מכן יוציא צו מלכותי להרוג ולאבד את כל היהודים הנבזים, מנער ועד זקן, אשר מעיזים להשפיל את מלכנו הנערץ. המלך, שהיה כה נרגו, נענה להצעת השר הנכבד ואמר: "אם אמנם נכונים הדברים אשר אמרת, מרקוס, רע ומר יהיה גורלם של היהודים. אולם, קודם לכן, אני חייב לבדוק את העניין לאשורו. אם כך, הרי שבסיוורנו הקרוב ברחובות העיר, כאשר יבואו נכבדי הקהילה היהודית לקבל את פנינו. תצווה אתה עליהם לפתוח את נרתיקי ספרי התורה, ואם אכן נכון הדבר והם יהיו ריקים, אצווה מיד לעשות כבקשתך. אולם, אם דבריך יתגלו כשקר, הרי הסוף המר יהיה על ראשך. האם אתה מסכים לנסות?" מרקוס הניד את ראשו להסכמה, הוא היה בטוח בצדקת דבריו וכבר ציפה בקוצר רוח לביקורם הקרובה ברחובות העיר. בהיותו בטוח שסוף סוף יגיע קיצם של היהודים, הבלתי נסבלים, והוא וודאי יועלה לדרגה חשובה בחצר המלוכה.

בלילה ההוא נדדה שנתו של שמש בית הכנסת, הוא שכב במיטתו, מתהפך מצד אל צד ואינו מצליח להירדם. משהו רע מעיק על ליבו. מחר בבוקר, צפוי המלך להופיע ברחובות העיר בליווי פמלייתו המלכותית. אבל הוא מודאג. יש לו תחושה, כי אסון עומד להתרחש על בני קהילתו היהודית. לשווא מנסה השמש לגרש את מחשבותיו הטורדניות, הלוא קבלת הפנים הזו כה חביבה על המלך האהוב.

לאחר זמן רב ומתוך מחשבות אלו נרדם סוף סוף השמש, והנה הוא חולם. בחלומו רואה איש זקן, ופניו העטורים זקן לבן, מאירות כפני מלאך אלוקים. האיש עומד מולו ואומר: "שמש יקר, קום מהר, אל נא תאבד זמן יקר. קום ממיטתך, רוץ לבית הכנסת והכנס בוריוזות את גווילי הקלף של ספרי התורה הקדושים שהוצאו אתמול, לתוך נרתיקיהם. אולם אל תספר דבר וחצי דבר לאיש" ועוד לפני שהספיק השמש לומר משהו, נעלם האיש הזקן. בפחד ובאימה קם השמש ממיטתו, נטל ידיו, לבש את חלוקו ורוץ מיד לבית הכנסת. בידיים רועדות ובאימה, הכניס את כל גווילי הקלף לנרתיקיהם, כפי שהורה לו האיש הזקן בחלומו, ומשסיים, פנה לביתו בלב שקט.

בסרגוסה, שהיתה עיר בספרד, חיה בנחת ובשלווה קהילה יהודית גדולה. היהודים שם הורשו לשמור את מצוות התורה ולנהל את חייהם כרצונם. המלך היה אהוב ונערץ על הכל, יהודים וגויים כאחד, בשל היותו מלך רב חסד, והיהודים חלקו למלך כבוד רב. כאשר הופיע המלך בליווי פמלייתו המלכותית ברחובות העיר, יצאו ראשי הקהילה היהודית לקבל את פניו, כשבידיהם נושאים הם את נרתיקי ספרי התורה היפים והמהודרים, עשויים זהב ומקושטים באבני חן, ולראשיהם פעמוני כסף. את גווילי הקלף של ספרי התורה היו מוציאים לפני כן מן הנרתיקים, ומשאירים אותם בארון הקודש שבבית הכנסת, ויוצאים לקראת המלך עם הנרתיקים הריקים, היות שאסור לטלטל ספרי תורה שלא לצורך מצוה. אולם זאת המלך לא ידע, וברור שאסור היה עליו לדעת. הוא הבין והעריך מאד שהיהודים מקבלים את פניו עם הדבר היקר והמכובד ביותר שלהם, ספרי התורה הקדושים.

קבלת פנים מלכותית מעין זו יכלה להמשיך ולהתקיים במשך שנים רבות, לולא אותו שר חשוב מבין שרי המלוכה, אשר שנה את היהודים בכל מאודו, וחיבתו של המלך כלפיהם, הפריעה לו עד מאוד. שמו של איש צר ואויב זה היה מרקוס, רשע זה חיפש כל העת דרכים ותחבולות שונות כדי להרע ליהודים, ובה בעת להעלות את גדולתו בפני המלך. באחת ההזדמנויות, נודע למרקוס משום מה, כי הנרתיקים שמחזיקים היהודים בידיהם בצאתם לקראת המלך, ריקים הם. גווילי הקלף עליהם נכתבה התורה הקדושה הוצאו מהנרתיקים והם הושארו בבית הכנסת. מרקוס שמח מאד על הגילוי הזה, וחיכה בקוצר רוח ובחוסר סבלנות להזדמנות הראשונה, בה יוכל לספר למלכו את האמת וכך להנקם מהיהודים.

וההזדמנות, אכן, לא אחרה לבוא. בארמון המלך נערך משתה גדול. המלך ישב בחברת שריו וידידיו, סביב שולחנות ערוכים במיטב המאכלים והמשקאות. היין נשפן כמים ומצב הרוח היה מרומם. בעודם שותים ומיטיבים את ליבם, קם המלך על רגליו והחל להתפאר בפני המסובים, על הכבוד הרב, אשר חולקים לו נתיניו היהודים: כאשר אני מופיע ברחובות העיר, כל היהודים מקבלים את פני, ובראשם צועדים נכבדיהם עם ספרי התורה שלהם, הקדושים והיפים". טרם הספיק המלך לסיים את דבריו, קם מרקוס ממקומו, פנה אל המלך ואמר לו: "אדוני המלך, ירום הודו, דע לך, כי היהודים היוצאים לקראתך הם שקרנים גדולים,

משל ונמשל

ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם וגו' וחתמו בטבעת המלך כי כתב אשר נכתב בשם המלך וגו' אין להשיב

הדבר תמוה כי אם אין להשיב כתב המלך, מה יועיל המכתב השני נגד האגרות הראשונות. ויש להבין זאת על פי משל כי יש שתי בחינות בענין מכתביו של המלך, האחד שהמלך מותיר את חותמו ביד אחד מעבדיו או שריו הפרתמים, שהחותמת תימצא תמיד בידו, והוא יכתוב בשם המלך ויחתום בטבעת המלך, בלי שיצטרך לשאול על כל דבר את דעת המלך והסכמתו, כי ידו כיד המלך ואין לו לשאול אותו, וזה משום שהמלך סומך על נאמנותו של השר וחכמתו ואהבתו למלך, והוא בטוח כי זה שהחותמת בידו לא יעשה שום דבר נגד רצון המלך, ואם תארע פעם תקלה לשר זה והוא יעשה מעשה שטות ונוק למלך, והמלך רוצה להראות לכל עמו כי לא זו היתה כוונתו בענין זה, הריהו עומד ושופך את חמתו על השר הזה, כדי שיוכיח בעליל ויתפרסם הדבר לכל תושבי המדינה, כי המעשה שעשה השר לא היה לרצון המלך, אבל כתב שכתב השר הזה בשם המלך ובידיעתו, אין לבטלו גם אם המלך רוצה לחזור בו, כי כתב זה אשר נכתב בידיעתו ובשמו של המלך אין להשיב.

ומעתה יובן לנו הדבר כי בתחילה כתוב סתם "נכתב ונחתם בטבעת המלך" ואפשר לומר כי האגרת הזאת נכתבה שלא בידיעת המלך, ולכן כשעלה ברצון המלך להשיב את האגרות הראשונות היתה לו תקנה, היינו לשפוך את חמתו על האיש שעשה נגד רצונו להמית את המן על אשר שלח ידו ביהודים, וידעו הכל בבירור שהאגרות הראשונות שכתוב היה בהן "להשמיד להרוג" וגו' בלי ידיעת המלך נכתבו, משא"כ באגרת האחרונה אשר נאמר בה "ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך", והיינו שהמלך ידע מזה שכותבים בשמו את האגרת הזאת ולכן אמר שאגרת כזאת אין להשיב.

(הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א)

תרועת חצוצרות ברחובות סרגוסה בישרה על הופעתו של המלך בליווי פמלייתו המלכותית. היהודים יצאו בהמוניהם אל הרחובות לקבל את פניו ובראשם נכבדי הקהילה, אחוזים בידיהם, כהרגלם, את נרתיקי ספרי התורה. כאשר הגיעו ראשי הקהל סמוך לכרכרה המלכותית, נעצרה הכרכרה, ומרקוס, שישב על יד המלך, פנה אל המלך ואמר: "מלכינו הנכבד והנערץ וודאי ישמח לראות פעם, מה יש בתוך הנרתיקים המהודרים, אותם נושאים היהודים לכבודו." "וודאי, וודאי. פיתחו נא את הנרתיקים", הורה המלך. פחד גדול נפל על היהודים, ביודעם היטב, כי בטרם יוצאים ראשי הקהילה לקבל את פני המלך, מוציאים הם את גווילי ספר התורה מנרתיקם, ומשאירים אותם בארון הקודש שבבית הכנסת, וכעת יתגלה לעיני המלך ובני פמלייתו, כי הנרתיקים ריקים, כיצד יגיב על כך המלך ומה יעשה? אולם לא נותרה להם כל ברירה. בידיים רועדות הם צייתו לפקודה המלכותית. בלב חרד כששפתייהם רוחשות תפילה, פתחו ראשי הקהילה את הנרתיקים, והנה, למרבה הפלא... בכל נרתיק היה מונח ספר תורה.

נוכח המלך לראות, כי שרו הנכבד, מרקוס, העליל עלילת שקר על היהודים וליבו נתמלא כעס". הכיצד זה העזת להעליל דבר שקר וכזב על אזרחי הנאמנים ביותר, המכבדים אותי באמת ובתמים?" צעק המלך על מרקוס הרשע. "ביקשת שאהרוג אותם, אולם את העונש הזה תקבל אתה בעצמך. עצרו אותו והוציאוהו להורג מיד" פקד המלך על חייליו. הדבר יצא מפי המלך ופני מרקוס הרשע חפו, הללו מיהרו לציית לפקודת מלכם, וכך הגיע סופו המר של מרקוס הרשע. ואילו את היהודים שיבח המלך מאוד על מסירותם ועל הכבוד הרב, שהם חולקים לו. ולאות תודה שחררם ממיסים לקופת המלוכה למשך שלוש שנים.

אזירה של שמחה וצהלה שררה באותו יום ברחובות היהודים. ליבם היה מלא שבח והודיה להשם יתברך על הנס הגדול, אשר עשה להם ואשר הציל אותו ממות בטוח. מאותו יום היחסים בין הקהילה היהודית לבין המלך נעשו יותר טובים, מצבם הכלכלי השתפר והם המשיכו ללמוד תורה ולקיים מצוות באין מפריע. ומאז, נשמרו ימים אלו, י"ז וי"ח שבט, כ"ימי הפורים" של יהודי סרגוסה, במשך דורי דורות, כימי תפילה והודיה לה', שהצילם מ"המן" שבדורם, אשר רצה להשמידם ולכלותם. והקב"ה הצילם מידו.

צ'ין אדם לחברו

חסד ביום צום בגופו ממש

בזמן מלחמת העולם הראשונה נשמט שמו של רבי יהושע שראבני וצ"ל מירושלים מרשימת החכמים שקיבלו שחרור מהצבא הטורקי. שירות בצבא בעת המלחמה כמוהו כמוות בטוח. גם עוון ההשתמטות, עלול לעלות במחיר החיים. ואכן, החלו שוטרים לחפש אחרי ר' יהושע. למרבה החסד, יום לפני שחיפשוהו, הוכנס לבית החולים "שערי צדק" לניתוח כיס המרה. כשנודע למשטרה שהאדם המבוקש על ידם נמצא בבית החולים, פנו לשם מיד ודרשו בתוקף מד"ר משה וואלך להסגירו לידם. באותו יום עדיין לא נותח הרב שראבני, ומשום כך הסתובב בבגדיו הרגילים בפרוודור בית החולים. ד"ר וואלך שהבין מיד את חומרת הסכנה, פנה לאחד מעוזריו בשפה הגרמנית שלא היתה מובנת לטורקים, והורה לאשפו מיד את החכם ולהלבישו בבגדי חולה. בינתיים עיכב ד"ר וואלך את השוטרים והתווכח עמם, באומרו כי החכם עבר רק אתמול ניתוח קשה בכליותיו, ואסור לטלטלו. כשדרשו השוטרים הטורקים לראותו כדי לוודא שאומנם נותח, עשה עצמו ד"ר וואלך כנפגע מחוסר אמונם. פנה אליהם בקול תקיף: "אם יראה החולה במצב זה שוטרים, הוא עלול למות מפחד, כך תגרמו את מותו של חייל נוסף. בואו הנה עוד שבועיים מהיום, וקחווה עמכם". נענו השוטרים להצעתו והסתלקו. כשהגיעו שוב לאחר שבועיים, סיפר להם ד"ר וואלך בצער על החולה שנעלם באישון לילה, בטרם הוצאו התפירות מבטנו. כשהחלים ר' יהושע, ביקשה ממנו הנהלת בית החולים לעזוב את בית החולים שהיה עמוס. ידע החכם כי אם יעזוב את בית החולים, הוא עלול להיפתס. שלח את אשתו להגה"ק רבי יוסף חיים וזנפולד

זיע"א (יומא דהילולא י"ט אדר ב') להתחנן לפניו שישפיע על ד"ר וואלך שישאירנו בביה"ח עד יעבור זעם. אותו יום היה י"ז בתמוז. השמש להטה בכל עווה והרב היה שרוי בתענית. נכנסה אשת החכם אליו וסיפרה לו את בקשת בעלה. מיד יצא הרב עם האשה לכיוון בית החולים. כשהגיעו לשער יפו, ציווה עליה לעלות על אחת העגלות ולנסוע לבית החולים, ואילו הוא העדיף ללכת ברגליו כדי לקיים את המצווה בגופו. לאחר הליכה של כארבעים וחמש דקות, הגיע רבי יוסף חיים לשערי בית החולים, שם מצא את האשה ממתנה לו. הוא ניגש לשוער וביקשו לקרוא לד"ר וואלך. תמה השוער בלבו: הרי מעולם לא הטריח הרב אפילו ילד קטן, ומה נשתנה היום שהוא מטריח את הרופא לבוא אליו לשער, במקום להכנס למשרד הסמוך? אולם חזקה עליו בקשת הרב. קם ומסר את הבקשה. כששמע ד"ר וואלך שהרב ממתין לו ליד השער ומסרב להכנס, נדהם והזדרז לקראתו כשתמיהה בפיו: למה אין רבינו נכנס? הזדקף רבי יוסף חיים ופנה לד"ר וואלך: "לא אעבור את מפתן בית החולים, עד שתבטיחני שתשאיר כאן את החכם שראבני עד שתחלוף הסכנה". "ואם תמשך המלחמה עוד שנים?" שאל הדוקטור. גם אז, השיב הרב. ד"ר וואלך נבוך מאד. מצד אחד לא ההין לסרב לרבו הנערץ, אך מצד שני, ידע שהדבר עלול להמשך ימים רבים. הרור כמה דקות ושאל את הרב: "האם רבינו יודע שאני מסכן את חיי ואת כל בית החולים, כשאני מסתיר משתמטים מהצבא?" "עלי קללתך בני", ענה רבי יוסף חיים, "מבטיח אני לך שלא יאונה לך כל רע, אם תציל את חייו". כששמע ד"ר וואלך, נכנע והבטיח.

הילולא דצדקיא

יום שבת י"ג אדר
רבנו יהודה ב"ר שמואל החסיד (ספר חסידים - ד"א תקקע"ה)
הרה"ק רבי בצלאל מרגליות אב"ד אוסטראה ב"ר מאיר (מאיר נתיבים - אד"ש תקפ"א)

יום שני ט"ו אדר
הגה"ק רבי אברהם אבלי אב"ד קאליש ב"ר חיים הלוי (מג"א - תמ"ג)
הגה"ק רבי צבי הירש ב"ר אהרן שמואל קיידינובר (קו הישר - תע"ב)
הרה"ק רבי יעקב קאפיל מליקאוי ב"ר קלונימוס קלמן (זקנו של ה"חווה" הק')
הרה"ק רבי זאב וואלף מוויטומיר (אור המאיר - תק"ס)

יום שלישי ט"ז אדר
הרה"ק רבי שמחה מבובריקא ב"ר יעקב (תלמיד רבי זושא)
הרה"ק רבי אלעזר מנחם מענדל ב"ר משה מלעלוב (תרמ"ג)

יום רביעי י"ז אדר
הרה"ק רבי אלכסנדר זיסקינד ב"ר משה (יסוד ושורש העבודה - אד"ש - תקנ"ד)

יום חמישי י"ח אדר
הרה"ק רבי אלכסנדר זיסקינד ב"ר משה (יסוד ושורש העבודה - אד"ש - תקנ"ד)

יום שישי י"ט אדר
הרה"ק רבי דוד ב"ר צבי אלימלך מדינוב (צמח דוד - תרל"ד)
הגה"ק רבי יוסף חיים ב"ר אברהם שלמה זונענפעלד (אד"ש תרצ"ב)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

מסופר: פעם נסע הרה"ק רבי דוד מדינוב זיע"א (יומא דהילולא י"ט אדר) לבקר את הרה"ק שר שלום מבעלזא זיע"א, ורבי שלום כיבד אותו מאד, וציווה להרבנית להכין עבורו סעודה, ואמר: "בנו של הרב מדינוב נמצא כאן", "ער איז א גרויסער ערליכער איד" (הוא יהודי ירא שמים גדול), אמרה הרבנית הלא הוא רבי, ענה הרה"ק מבעלזא: "רעבעס איז דא אסאך אבער ארליכע אידן איז דא ווייניג" (רבנים יש הרבה אבל ירא שמים יש מעט).

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

נדב ה"ר יוסף אליעזר הומינר הי"ו לכבוד שמחת נשואי נכדו החתן זלמן חיים ב"ר מרדכי שלמה הי"ו יזכו לרוב תענוג ונחת מכל יוצ"ח

בחסות "דודי קאר"
הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב
מכל החברות 052-7655-222